

Jaarverslag Meldpunt Misbruik 2013

INHOUD

PAGINA

1. Van het bestuur	3
2. Misbruik in de kerk, je moet er niet aan denken	4
3. Wat heeft het Meldpunt bereikt?	4
4. Het Meldpunt in contact met	6
5. De cijfers spreken	6
6. Toekomstplannen	7
7. Financieel overzicht	8

Stichting Meldpunt Misbruik in Kerkelijke Relaties is een initiatief van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Contactgegevens:

I: www.meldpuntmisbruik.nl

E: info@meldpuntmisbruik.nl

M: Vertrouwenspersoon: 06 810 801 17

Communicatie & preventie: 06 2005 44 52

1. Van het bestuur

Hierbij ontvangt u het verslag van de Stichting Meldpunt Misbruik in Kerkelijke Relaties over het jaar 2013. Met dit verslag willen wij u informeren over de werkzaamheden van het Meldpunt in 2013. Het bestuur heeft grote waardering voor de medewerkers die altijd paraat staan en die veel werk hebben verzet. Het jaar 2013 kenmerkt zich vooral door de groei van het netwerk van Interne Vertrouwenspersonen binnen onze kerken dat door de medewerkers is opgezet en zeker ook door de totstandkoming van de map Veilig Jeugdwerk. In het verslag dat voor u ligt kunt u erover lezen. Wij hopen en bidden dat het zo noodzakelijk werk de komende jaren door kan blijven gaan. Wij bidden onze God of Hij medewerkers en bestuur kracht, zegen en gezondheid wil geven bij hun werk.

Medewerkers Meldpunt.

Hulpverlener en coördinator van het Meldpunt is mevrouw C. de Ruyter. Zij is tevens de spil van de interne vertrouwenspersonen. Tijdens haar zwangerschapsverlof in 2013 nam mevrouw G. Kooij op voortreffelijke wijze haar functie waar.

Mevrouw I. van Dongen is preventiemedewerker en communicatieadviseur. Ook op haar werd vaak een beroep gedaan en mede door haar inzet en bewogenheid kwam de map Veilig Jeugdwerk tot stand.

Mevrouw de Ruyter en mevrouw van Dongen zijn goed op elkaar ingespeeld en vullen elkaar goed aan. We hopen dat Het Meldpunt nog lang van hun inspanning en enthousiasme gebruik zal mogen en kunnen maken.

Bestuurssamenstelling.

In het bestuur zijn de drie kerken vertegenwoordigd:

Mevrouw S. Rustenburg-van de Poppe is secretaris. Zij zit namens de Christelijke Gereformeerde Kerken in het bestuur.

De heer W. Vrijmoeth is penningmeester en vertegenwoordigt de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Mevrouw E.M. de Boer-Bouwmeester is voorzitter. Zij vertegenwoordigt de Gereformeerde kerken Vrijgemaakt.

Bestuursvergaderingen.

Als regel vergadert het bestuur eenmaal per kwartaal. Tijdens de bestuursvergaderingen zijn ook beide medewerkers aanwezig. Zowel medewerkers als bestuursleden brengen agendapunten in. Eenmaal per jaar wordt met de medewerkers een functioneringsgesprek gevoerd.

Bestuur en medewerkers maken deel uit van het SSMKR (Samenwerkingsverband Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties - voorheen Harderwijker Beraad).

In 2013 waren medewerkers en bestuursleden aanwezig op de tweejaarlijkse conferentie bestemd voor leden van klachten- en beroepscommissies en Deputaten Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties van de samenwerkende kerken.

De financiële verantwoording van het jaar 2013 is opgenomen in hoofdstuk 7 Financiën.

Namens het bestuur,
E.M. de Boer-Bouwmeester, voorzitter

2. Misbruik in de kerk, je moet er niet aan denken...

We willen allemaal graag een kerk waar mensen elkaar liefhebben, respect hebben voor elkaar en waar veiligheid een vanzelfsprekendheid is. Je mag dit toch ook verwachten bij een gemeenschap met een missiedocument als de bijbel? Seksueel misbruik past niet in dit ideaalbeeld en spreken hierover kan weerstand oproepen. Misbruik van kinderen raakt onze diepste emoties. Gevoelens van onmacht komen snel naar boven. Het liefst sta je er niet te lang bij stil.

Met dit jaarverslag willen we u er toch opnieuw bij stilzetten. Als je wilt werken aan veiligheid, respect en liefdevolle onderlinge verhoudingen in de gemeente, is openheid over dit onderwerp noodzakelijk. Als het onderwerp bespreekbaar is in de gemeente kunnen afspraken gemaakt worden, kun je samen werken aan gedragscodes en zo een veilige omgeving creëren.

Welke spelregels zijn van belang?

Eén van de 'spelregels' in de kerk is dat de kerkelijke functionaris te allen tijde verantwoordelijk is voor het zuiver houden van de relatie. Dat is een eenzijdige verantwoordelijkheid waar niet alle kerkelijke functionarissen zich bewust van zijn. Deze afspraak geldt overigens voor meer beroepsgroepen zoals voor hulpverleners, artsen, leerkrachten. Ze geldt ook voor kerkelijke functionarissen. Dit heeft alles te maken met de ongelijke verhouding tussen de kerkelijke functionaris (meer machtige) en het gemeentelid (minder machtige).

Wat versta je onder seksueel misbruik?

Onder misbruik verstaat het Meldpunt iedere uiting van verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag, opzettelijk of onopzettelijk, gewenst dan wel ongewenst, in de vorm van seksuele handelingen en / of seksueel getinte toespelingen door een kerkelijk functionaris.

Seksueel misbruik beschadigt slachtoffers enorm en is in strijd met wat ons in Gods Woord wordt voorgehouden ten aanzien van de omgang met de naaste.

3. Wat heeft het Meldpunt bereikt?

Advies en ondersteuning slachtoffer

Het Meldpunt ondersteunt slachtoffers en adviseert en begeleidt hen bij het maken van verdere stappen. Een slachtoffer van misbruik kan bij het Meldpunt haar / zijn verhaal kwijt, een melding doen of begeleiding vragen bij het indienen van een klacht. We volgen daarbij de wens en het tempo van het slachtoffer. Dit is soms een intensief traject, waarbij ook hulpverlening ingeschakeld kan worden. In 2013 is het Meldpunt 44 keer ingeschakeld voor advies en begeleiding, zowel van slachtoffers als van kerken. Zie de jaarcijfers in hoofdstuk 5, pagina 6.

Advies en ondersteuning kerkenraad

Als misbruik bekend wordt heeft dit ook gevolgen voor de kerk. Als dader en slachtoffer lid zijn van dezelfde kerkelijke gemeente ontstaat een complexe situatie. Het Meldpunt helpt kerkenraden en vertrouwenspersonen bij het doorlopen van het protocol. Het Meldpunt speelt in toenemende mate een rol in de begeleiding van het proces en de communicatie met de (kerkelijke) omgeving van het slachtoffer. Het Meldpunt adviseert om in die situatie altijd een gemeentebegeleider in te schakelen.

De kerkenraad is verantwoordelijk voor de veiligheid in de gemeente. De uitoefening van die taak kan de kerkenraad uitbesteden aan de vertrouwenspersoon. Daarbij behoudt de kerkenraad de eindverantwoordelijkheid. De kerkenraad is initiatiefnemer van het beleid en verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan.

Het Meldpunt heeft diverse kerkenraden ondersteund door voorlichting, advies en informatie.

Gemeentebegeleider

Als seksueel misbruik door een kerkelijk functionaris bekend wordt, komt een gemeente in een bijzonder complexe situatie terecht. Het Meldpunt Misbruik adviseert dan altijd een gemeentebegeleider in te schakelen. Deze gemeentebegeleider ondersteunt de kerkenraad bij het in kaart brengen van het probleem en bewaakt de processen. Zo wordt voorkomen dat situaties van misbruik in de doofpot verdwijnen of leiden tot langdurige conflicten in de kerk.

Interne vertrouwenspersoon

Het aantal vertrouwenspersonen dat actief is in de kerk groeit gestaag. Meldden we in 2012 nog 176 vertrouwenspersonen, in 2013 is dat aantal uitgegroeid naar 275 bij het Meldpunt geregistreerde vertrouwenspersonen. De functie van de vertrouwenspersoon is op initiatief van het Meldpunt uitgebreid. Naast de functie van eerste aanspreekpunt bij vragen, signalen of meldingen van misbruik ziet het Meldpunt de IVP ook graag als initiator van preventieactiviteiten. Veel kerken hebben deze taken in de functieomschrijving overgenomen. Dit is van belang voor de implementatie van het stappenplan Veilig Jeugdwerk.

Scholing

Het is belangrijk dat vertrouwenspersonen geschoold worden om hun taak uit te kunnen voeren. Het Meldpunt heeft in 2013 zeven maal de cursus IVP gegeven. In deze cursus van vier dagdelen worden vertrouwenspersonen toegerust op het gebied van kennis over (de gevolgen van) seksueel misbruik, preventie, communicatie, persoonlijke vaardigheden en het opzetten van een netwerk voor intervisie en overleg.

Toerustingsdag

Op 25 mei 2013 vindt de landelijke toerustingsdag voor vertrouwenspersonen plaats. Ruim 100 aanwezigen nemen deel aan het programma: 'Veiligheid met beleid'. Op deze dag zijn we ingegaan op de gevolgen van misbruik voor slachtoffer, gemeente en dader en hebben we ons verdiept in preventiemogelijkheden zoals een gedragscode voor kerkelijke functionarissen.

Veilig Jeugdwerk

Veel energie is gestoken in het ontwikkelen van het Stappenplan Veilig Jeugdwerk. Dankbaar is gebruik gemaakt van het bestaande stappenplan van de Vereniging NOV 'In veilige handen'. Dit stappenplan is door JOP, CGJO in samenwerking met het Meldpunt aangepast voor gebruik in kerkelijke setting. In februari 2014 is dit stappenplan geïntroduceerd in de aan het Meldpunt verbonden kerken. In 11 stappen kan de kerk op weg naar een veilig jeugdklimaat.

Gastlessen

Het Meldpunt Misbruik verzorgt gastlessen op de Theologische Universiteit in Kampen en in Apeldoorn, op de GH in Zwolle en de CHE in Ede. Deze lessen hebben een tweeledig doel:

1. De studenten die worden opgeleid voor een beroep als predikant of kerkelijk werker nemen kennis van de relevante aspecten t.a.v. seksueel misbruik in kerkelijke relaties.
2. Deze aspecten nemen de studenten mee in hun ontwikkeling als beroepskracht. Als zij zich bewust zijn van hun positie als kerkelijk functionaris, hun verantwoordelijkheden en hun kwetsbaarheid dan zullen zij 'maatregelen' nemen om hun beroep zo zuiver mogelijk uit te voeren. Op deze wijze wil het Meldpunt de veiligheid in de kerken bevorderen.

Huisstijl

Zichtbaar zijn in de kerken is van cruciaal belang voor het Meldpunt Misbruik. De huisstijl is aangepakt en heeft daarmee een frisse eigentijdse uitstraling gekregen. Opnieuw zijn de kerken voorzien van posters, folders en flyers met de duidelijke boodschap: *'Wordt het meer dan praten? Blijf er niet mee zitten!'* De website is vernieuwd en aangevuld met een meldformulier. Dit formulier is in 2013 viermaal door slachtoffers gebruikt om misbruik te melden.

4. Het Meldpunt in contact met

De media:

Het Meldpunt Misbruik heeft in 2013 diverse malen bijdragen geleverd aan of artikelen geschreven voor verschillende media.

Het opinieblad Opbouw wijdt met medewerking van het Meldpunt Misbruik het augustusnummer met de titel: 'Misbruik je leven aan diggelen' geheel aan het onderwerp misbruik. In het blad Doorgeven van de CGK, november 2013 belichten we in het artikel 'Toen was de vrede ver te zoeken' de situatie die ontstaat nadat misbruik bekend is geworden.

In het Nederlands Dagblad van 29-03-2013 gaan we in ons opiniestuk 'Geen daderlijst bij misbruik dat in de kerk plaatsvindt' in op de oproep van Bart Sprangers (Stichting Tuchtrect Vrijwilligers) aan de kerken om zich bij zijn organisatie aan te sluiten. In onze reactie maken we onder meer duidelijk dat de kerken al rond het jaar 2000 een landelijke klachtencommissie hebben ingesteld.

Het Reformatorisch Dagblad geeft aandacht aan de Toerustingsdag voor IVP van 25 mei 2013. In het artikel: 'Misbruik in de kerk vraagt gewetensvolle aanpak' vraagt het RD aandacht voor de gevolgen van misbruik voor slachtoffer en gemeente.

In het Reformatorisch Dagblad van 1 juni 2013 meldt Ad Heystek, gemeentebegeleider bij het Meldpunt Misbruik in het artikel 'Erkenning is wezenlijk voor slachtoffers van misbruik': *"Wie slachtoffer wordt van seksueel misbruik in een kerkelijke relatie ervaart een hoge drempel om dat naar buiten te brengen. Kerken moeten er alles aan doen om daarvoor goede mogelijkheden te bieden."*

Kerken

Het Meldpunt heeft regelmatig contact met kerkgenootschappen die niet aan het Meldpunt verbonden zijn. Het contact is vooral gericht op kennisuitwisseling en, waar mogelijk, samenwerking. Movisie, het landelijk kenniscentrum, belegt met regelmaat bijeenkomsten met vertegenwoordigers van diverse kerkgenootschappen en de Meldpunten om kennis te delen en gezamenlijke activiteiten te ontplooiën, gericht op preventie van seksueel misbruik door voorlichting en beleidsmatige aanpak.

5. De cijfers spreken

Het Meldpunt wordt steeds vaker benaderd met adviesvragen rondom incest of misbruik in niet-kerkelijke relaties. Dit is terug te zien in het groeiend aantal adviesvragen. Hieronder het overzicht over de afgelopen vijf jaar.

Jaar	Klacht	Melding	Signaal	Advies	Preventie/voorlichting	Totaal
2009	2	2	0	12	2	18
2010	0	12	1	26	9	48
2011	0	4	0	22	14	40
2012	0	5	1	21	12	39
2013	1	7	5	31	10	54

Klacht

Er is sprake van een klacht als het Meldpunt het slachtoffer van seksueel misbruik in kerkelijke relaties begeleidt bij de gang naar de klachtencommissie.

Melding

Als er sprake is van misbruik in kerkelijke relaties registreert het Meldpunt dit als een melding. Het Meldpunt doet niet aan waarheidsvinding. Elke melding van seksueel misbruik wordt door het Meldpunt als zodanig behandeld en geregistreerd.

Niet elke melding leidt tot een klacht. Dit heeft verschillende oorzaken. Slachtoffers ervaren de gang naar een klachtencommissie vaak als emotioneel extra belastend. Dit verklaart een deel van het verschil in het aantal meldingen en het aantal klachten. Een andere reden voor dit verschil is het feit dat veel kerken zelf adequaat optreden als er sprake is van een melding van seksueel misbruik. Er wordt in die gevallen vaak afgezien van een gang naar de klachtencommissie. Betreft de melding van seksueel misbruik een minderjarige, dan adviseert het Meldpunt altijd om aangifte te doen bij de politie. Neemt de politie deze aangifte in behandeling, dan kan van een gang naar de klachtencommissie afgezien worden.

Signaal

In het afgelopen jaar heeft het Meldpunt vijfmaal een signaal geregistreerd. Bij een signaal is er geen sprake van misbruik, wel bestaat er zorg over een bepaalde situatie die onveilig zou kunnen zijn of zou kunnen worden. In die situaties geeft het Meldpunt advies gericht op preventie.

Advies

Het Meldpunt wordt regelmatig benaderd door kerken en gemeenteleden als er sprake is van seksueel misbruik in andere dan kerkelijke relaties. Het betreft hier met name situaties van incest en andere vormen van seksueel misbruik of ongewenste seksuele benaderingen. Het Meldpunt neemt deze meldingen serieus en geeft ook in dergelijke situaties advies en / of verwijst door naar andere organisaties.

Met enige regelmaat melden slachtoffers van seksueel misbruik uit andere dan de drie gereformeerde kerken zich bij het Meldpunt. Het advies bestaat dan uit doorverwijzing naar of bemiddeling bij de melding aan de Meldpunten van de Rk kerk, evangelische gemeenten of de PKN. Ook geeft het Meldpunt advies aan kerkenraden op het gebied van nazorg en herstel.

Preventie / voorlichting

Het Meldpunt constateert een groeiende belangstelling van de kerken op het gebied van preventie. Zowel kerkenraden als interne vertrouwenspersonen benaderen het Meldpunt met vragen op het gebied van voorlichting, het opstellen van een communicatieplan en gedragscodes. Veel adviesvragen worden telefonisch en per e-mail afgehandeld en zijn niet in dit overzicht opgenomen.

6. Toekomstplannen

Laten we ons ontdoen van de praktijken van de duisternis en ons omgorden met de wapens van het licht. Laten we daarom zo eerzaam leven als past bij de dag en ons onthouden van bras- en slemppartijen, ontucht en losbandigheid, tweespalt en jaloezie. Omkleed u met de Heer Jezus Christus en geef niet toe aan uw eigen wil, die begeerten in u opwekt.

Romeinen 13: 12 tot 14

Een effectief 'wapen van het licht' is dicht bij je Schepper blijven of, zoals Paulus het hier omschrijft: je met de Heer Jezus Christus omkleden. Dat betekent onder meer: doen als Jezus en onrecht aanpakken en transparant en open zijn. Het lijkt ingewikkeld om open te zijn over seksueel misbruik. Het bekend worden van misbruik heeft veel (maatschappelijke) impact. Toch is openheid een voorwaarde om recht te kunnen doen aan zowel slachtoffers als daders en te kunnen toewerken aan genezing en herstel. Ook in het komende jaar wil het Meldpunt zich inzetten om het onderwerp seksueel misbruik bespreekbaar te maken, zowel in die situaties waarbij misbruik heeft plaatsgevonden als op het gebied van preventie.

Veilig jeugdwerk

We hebben het stappenplan Veilig Jeugdwerk in februari 2014 bij de kerken geïntroduceerd. Uit reacties blijkt dat kerken dit oppakken en ermee aan de slag gaan. Daarbij wordt regelmatig gevraagd om ondersteuning van het Meldpunt. We ontwikkelen op dit moment een praktisch aanbod, vraaggericht, ter ondersteuning van kerkenraden en vertrouwenspersonen om het stappenplan gemeentebreed te kunnen introduceren.

Scholing Interne Vertrouwenspersonen

Ook in 2014 willen we de IVP cursus aan blijven bieden. De cursus wordt op dit moment aangepast en voorzien van een nieuw onderdeel: introductie stappenplan Veilig Jeugdwerk. In het najaar 2014 willen we weer een Toerustingsdag organiseren voor de vertrouwenspersoon. Het ligt in de lijn om ook op deze dag het Stappenplan Veilig Jeugdwerk op het programma te plaatsen.

Samenwerking kerken

Er liggen plannen om samen met alle kerkelijke denominaties en in samenwerking met Movisie een landelijk symposium te organiseren in november 2014.

Aandachtspunten:

Het Meldpunt constateert een groeiend aantal meldingen van huiselijk geweld, zoals incest en adviesvragen bij misbruik tussen gemeenteleden onderling. Het Meldpunt heeft kennis en ervaring in huis om ook hierbij adequaat te adviseren en door te verwijzen. Daarbij dient opgemerkt te worden dat deze vormen van misbruik niet tot de kerntaken van het Meldpunt horen. Dit is een aandachtspunt voor de kerken en het Meldpunt.

De Driehoek, organisatie voor kerkmaatschappelijk werk heeft voor de kerken een 'Routekaart Signaleren en melden van huiselijk geweld' ontwikkeld. Hiervoor verwijzen wij u naar de website: www.dedriehoek.nl.

7. Financieel overzicht 2013

Personeelskosten	€ 40.594,23
Onkosten bestuur	€ 592,71
Allerlei	€ 8.184,20
Bankkosten	€ 121,54
Totaal:	€ 49.492,68

Het vermogen op 31 december 2013 bedroeg € 2.332,10

Verdeelsleutel kosten:

Christelijk Gereformeerde Kerken	32%
Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt	54%
Nederlands Gereformeerde Kerken	14%